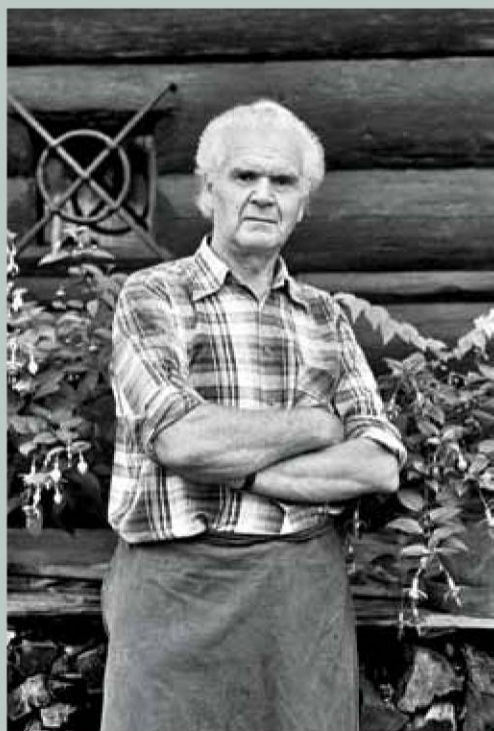

Moj ata, dr. Anton Polenec

Pobuda urednice Loških razgledov, da predstavim biologa dr. Antona Polenca (1910–2000) kot njegova vnukinja, me je iskreno razveselila, obenem pa me je prevzel strah ob misli na odgovornost, ki sem jo s tem prevzela. Ko sem začela brskati po spominu, sem kaj kmalu ugotovila, kako zelo težko bo napisati spomine v zaokroženi celoti, saj so večinoma vezani na posamezne dogodke ali vtise.

Bila sem njegova prva vnukinja in mogoče tudi zato deležna velike pozornosti starih staršev. Živelimo v večdružinski hiši v Kranju, z velikim vrtom ob

Dr. Anton Polenec pred rojstno – Nacetovo hišo v Puštalu. (foto: Marko Aljančič)

kanjonu Kokre. Moji zgodnji spomini na ata so vezani na njegovo zanimivo zunanost - beli, valoviti lasje so me vedno spominjali na dr. Franceta Prešerna. Njegova sloka, rahlo sključena postava in kratek, vendar odločen korak sta bila tako značilna, da sem ga opazila že od daleč. Vedno je bil urejen, oblečen v obleko, s klobukom na glavi, doma pa je nosil srajco s kravato in jopice, ki mu jih je pletla mama. Kljub temu, da je bil izjemno skromen (zajtrk je bil po navadi sestavljen le iz bele kave s kruhom), si je po kosilu velikokrat zaželel nekaj sladkega; njegova najljubša sladica je bil mamin jabolčni zavitek. Celó življenje se je vozil z vlakom in avtobusom.

Ko se je potopil v svoja razmišljanja, je pogosto deloval odsotno. Ko sva se v času mojega študija srečevala na poti z avtobusne postaje proti domu, mi je na moj pozdrav »Zdravo, ata!« velikokrat odgovoril z »Dober dan. Kako ste?«, saj me

v svojem razmišljanju očitno ni prepoznal. Tako sva se včasih skupaj sprehodila od avtobusne postaje do doma in šele tam je ugotovil, da je hodil s svojo vnukinjo.

Bil je tudi izjemno potrpečljiv. Kot nekajletno dekletce sem prihajala k atu in mami Majdi ob popoldnevih, ko sta na radiu poslušala klasično glasbo. Vsa navdušena sem plesala v dnevni sobi in vedno sta me nagradila z aplavzom. Ko je z mikroskopom proučeval pajke, sem pokleknila na stol poleg njega in ga začarano opazovala, ata pa mi je potrpežljivo odgovarjal na vrsto vprašanj.

Takrat smo velikokrat hodili na piknike v naravo. Pogosto smo se poleg staršev v enem avtu stisnili še s starimi starši. Odpeljali smo se na travnike in jase v bližini Kranja, včasih tudi dlje. Kadar je šel z nami tudi ata, je izkoristil trenutke v naravi, da me je popeljal naokrog in razlagal o živalih ter rastlinah, ki sva jih našla. Bil je izjemen pripovedovalec, svoje znanje je znal podajati tako, da se je prilagodil starostni stopnji poslušalca. Nepozaben je bil izlet, ko smo šli na Grossglockner. Poleg izjemnega razgleda na veličasten ledenik je bilo prav gotovo najbolj zabavno, ko smo malicali na travniku ob cesti. Kar naenkrat nas je iz luknjic okrog nas gledala množica majhnih kosmatih glav s sivimi kožuščki; tako sem se prvič srečala s svizci. Na nekem pikniku ob Kokri sva na veliki stari leski našla majhno miško – t. i. podlesk. Ata ga je ulovil ter mi ga položil v dlan in še zdaj se spomnim vznemirjenja ob dotiku kožuščka.

Ata je nastavljal pasti za pajke (to so bili jogurtovi lončki, vkopani v zemljo, do približno polovice napolnjeni z vodo) po gozdovih in travnikih po vsej Sloveniji in tudi drugod. Na »lov« se je odpravil v gorskih čevljih in s sivozelenim lovskim nahrbtnikom. Po navadi se je vrnil v enem dnevu, včasih ga ni bilo tudi dlje. Ko se je vrnil ponje, je pazljivo zbral vse, kar se je ujelo v pasti, in zvečer doma pregledoval ulovljeno. Zame so bili to izredno razburljivi trenutki. Na razgrnjenem časopisnem papirju na mizi v jedilnici je pred menoj zaživel svet žuželk, pajkov in plazilcev. Spoznavala sem črve, deževnike, stonoge, male kače, hroščke in pajke. Pazljivo jih je prebiral in vse, kar mu ni bilo zanimivo, vrnil v naravo.

Vedno je rad hodil v hribe, zlasti po domačem loškem hribovju. Nekoč smo se skupaj odpravili na Ratitovec, namesto po markirani poti smo jo ubrali po bližnjici. Končali smo v skoraj neprehodni strmini in le atovo dobro poznavanje terena nas je varno pripeljalo do vrha. Tam nas je poleg razgleda nagradil tudi pozdrav majhnega orla, ki je zajadral nad naše glave.

V spomin se mi je vtisnilo tudi njegovo potovanje v Kenijo. Še danes se spomnim tega potovanja kot nekaj izjemnega, saj v tistih časih potovanje v Afriko ni bilo nekaj običajnega. Tja je odpotoval z mlajšim sinom, Janezom, ki je tam posnel nekaj kratkih filmov in smo si jih doma lahko ogledali. Najbolj zanimiv je bil seveda pajek iz vrste ptičarjev, večji od nam takrat znane tarantele, ki ga je, shranjenega v formalinu, prinesel za obogatitev svoje zbirke. Meni je s potovanja prinesel lesenega levčka, moji mami pa ogrlico iz školjk. Še danes levček krasi mojo dnevno sobo, ogrlico, ki je med tem že delno razpadla, pa sem sestavila na novo in jo nosim še danes.

Moji mladostni spomini so vezani tudi na njegovo rojstno hišo – Nacetovo hišo v Puštalu. Takrat je v njej živel njegov mlajši brat Polde. Na obisk smo se po navadi odpravili ata, mama in jaz, in sicer kar z avtobusom. Med potjo sem vedno štela »štirne«. V hiši nas je z gromkim glasom pričakal Polde. Na mizi je bilo vedno kaj okusnega, moja pozornost pa je bila usmerjena na številne mačke, ki so spale po klopih v hiši in na dvorišču. Po Poldetovi smrti je za kmetijo skrbel ata. Jeseni je nadaljeval s tradicijo kuhanja žganja. Spomnim se ga, ko je sedel v žganjekuhi, na glavi je imel na štiri vogale zavezan robec, da mu dolgi lasje niso nagajali pri delu. Sedela sem poleg njega in uživala v vonju, ki je prihajal iz kotla. Za atovo 80-letnico smo priredili praznovanje v tej hiši, zbrala se je vsa družina. Prijetno druženje smo nadaljevali ob topli peči in ob prepevanju Puštalskega zbora, imenovanega po Poldetu. Takrat sem prvič slišala ata tudi peti. To je bil eden redkih trenutkov, ko sem čutila, da je bil resnično ganjen.

Kadar smo bili v Škofji Loki, nam je rad pripovedoval svoje mladostne spomine. Ko smo se kasneje pogovarjali z mojim očetom (Tonetom Polencem), smo velikokrat razmišljali, da bi ga med pripovedovanjem posneli. A kaj, ko je čas naš najbolj neusmiljen sovražnik. Ideje nismo uspeli uresničiti in ko smo že razmišljali o pripravi monografije, ki bi povezovala zgodbo hiše z njenimi prebivalci, je umrl tudi moj oče. Ostali so mi torej le še spomini – spomini na atovo težko mladost brez očeta, ki je padel na Soški fronti, ko mu je bilo šest let, spoštovanje in ljubezen do njegove mame, na pomanjkanje po 1. svetovni vojni, lovljenje žab za prodajo loški gospodi, vleko drv iz Sore, povodnji, ki je dvignila v hiši celo pručko, na skromno življenje v času šolanja v Ljubljani ...

Brat Polde (operni pevec), Anton in vnukinja Natalija Polenec.

(foto: Tone Polenec)

Občudovala sem njegov izjemen talent za risanje. Kljub temu, da ni pridobil formalne izobrazbe, je svojo nadarjenost uporabljal pri dokumentiranju pajkov in narave.

Ata je bil vedno skrben do živali. Doma smo vedno imeli mucke in ko smo bili na dopustu, je skrbel, da se jim ne bi kaj zgodilo, včasih je mačka spremljal celo na sprehodu po vrtu.

Njegova zadnja leta so bila zaznamovana z vedno večjimi težavami, ki jih je imel z očmi. Zaradi slabovidnosti se je vedno manj gibal, zato je napredovala tudi starostna demenca. Zadnji dve leti je preživel večinoma doma, kljub skoraj popolni slepoti je občasno v roke vzel lupo in poskušal brati.

Spomin na ata je še vedno živ in lep. Naučil nas je opazovati in razumeti naravo, za kar sem mu neizmerno hvaležna. Da pa njegove pripovedi ne bi utonile v pozabo, jih skušam prenesti tudi obiskovalcem Nacetove hiše, ki jih vedno znova presenečata življenjska pot in delo dr. Antona Polenca, po domače Tončeta.